
Важни обществено-икономически и политически теми

Вестник Дневник

✓ (Без)Личен избор на втора пенсия

http://www.dnevnik.bg/bulgaria/2011/05/29/1097022_bezlichen_izbor_na_vtora_pensia/

Знаете ли къде отиват всеки месец 5% от вашия осигурителен доход и какво се случва с тях? Ако отговорът е не, значи сте един от многото българи, които задължително внасят пари за втора пенсия, но нито знаят къде отиват парите им, нито кой ги управлява и каква доходност им носи това. Незнание, за което може да се съжалева след години, но и незнание, което позволява с личните пари на осигурените нерядко да се злоупотребява.

В момента всички българи, които работят на трудов договор и са родени след 1959 година, освен вноските за основна пенсия задължително се осигуряват и в частен пенсионен фонд (хората с тежки професии в професионален), който инвестира средствата във депозити и финансови инструменти.

Това трябва да им осигури при пенсиониране средства над основната пенсия. Хората на нетрудови договори - например авторски, се осигуряват по собствено желание. Обикновено при повечето служители самото осигуряване в пенсионен фонд става при първото им подписване на трудов договор.

В рамките на три месеца след това трябва да се избере такъв - в България има 9 дружества, които предлагат тези услуги. В случай че служителя не го направи, Националният осигурителен институт разпределя във фонд на случаен принцип. С много служители се случва точно това и те нямат представа къде отиват парите им.

Пенсионните компании изпращат всяка година до края на май писма до своите клиенти със сумата по партидата им и доходността. Много често обаче те или не достигат до получателя заради смяната или непълен адрес (писмата се изпращат на първия регистриран), или той не им обръща внимание.

Липсата на информираност води до няколко основни последствия - работодател принуждава служител да се премести под натиск (което е незаконно), с фалшификации партидата на един осигурен се премества в друга компания, смяната на фонда се обвързва с дадена финансова услуга.

Не липсват проблеми и за информираните - често когато поискат да сменят фонда си, се сблъскват с административни трудности, удържане на такса, което намалява сумата по партидата им, формални откази и други. А всъщност всеки осигурен има законово право да избере фонда, в който да се осигурява.

Условия за по-голяма информираност

Затова и преди няколко седмици Комисията за финансов надзор обяви, че ще улесни преместването на осигурени между дружествата. Дори и на теория да осъществи намерения си обаче, липсата на интерес, агресивността на някои осигурителни посредници и неразбираемата информация може да се окажат пречки, които ще продължат да стоят пред нормалното развитие на пазара.

Теоретично идеите на надзора би трябвало да доведат до по-голяма защита на клиентите на пенсионните дружества. Те са замислени с идея не само да направят преместванията по-лесни, но и да попречат на неправомерни прехвърляния и недобросъвестни практики, от които много хора продължават да страдат.

Най-общо предложенията на надзора за промяна в Наредба №3 предвиждат клиентите да получават повече информация, поводите за формални откази от смяна да се намалят, таксата за прехвърляне от 20 лв. вече да се плаща отделно, а не да се удържа от партидите, както е сега.

Промените се подкрепят от бранша, но повечето представители на пенсионни компании имат забележки – част от тях твърдят, че улесненото преместване ще увеличи злоупотребите, а друга – че то трябва да става още по-бързо, лесно и с по-малко разходи.

Николай Марев, главен изпълнителен директор на "ДСК-Родина", подкрепя пълното отпадане на таксата за прехвърляне. Такова предложение е дала и Асоциацията на пенсионните дружества (БАДДПО), каза пред "Дневник" Милен Марков, изпълнителен директор на ПОК "Съгласие" и председател на инвестиционния комитет към асоциацията.

Против отпадането ѝ са от "Доверие", като те настояват плащането ѝ да бъде отделно, както предлага надзорът. Даниела Петкова, изпълнителен директор на компанията, е на мнение, че таксата трябва да остане и да се плаща отделно, защото удържането ѝ от партидите има две лоши последици. Едната е намаляване на парите за пенсия и много често хората дори не разбират, че някой им взема пари за преместването.

"Доверие" са сред губещите от преместванията – като една от най-старите компании те имат значителен пазарен дял, който обаче намалява постепенно – от 37.5% през 2006 г., в края на миналата е 32.6%. В същото време "ДСК-Родина" са сред дружествата, които най-много са спечелили от разместванията, тъй като за пет години техният пазарен дял по брой осигурени лица е нараснал от 7.4% на 10.4%.

Нелоялни практики

Според Петкова посредниците на много дружества действат с нелоялна конкуренция. Начините за това са няколко – единият е чрез банкови служители, които работят и като осигурителни посредници и при молба за кредит предлагат по-ниски лихви за хора, които сменят фонда си.

"Нередното е, че се използва необходимостта от кредит и независимо дали предпочитат този пенсионен фонд, хората се местят само за да го получат", каза Петкова. Тя отказа да назове имена на компании, работещи по този начин. На пазара има четири пенсионни дружества, свързани с банки - "ДСК-Родина", част от групата на ОТП заедно с Банка ДСК, "Съгласие" и "ЦКБ-Сила", свързани с Централна кооперативна банка, както и "Алианц България", които са в една група с едноименната банка. Николай Марев и Милен Марков категорично отрекоха отпускането на кредити да се свързва с осигуряване в някой от пенсионните им фондове. Марев заяви, че е абсурдно да се говори как Банка ДСК дава по-ниски лихви само защото някой се премества в пенсионната им компания.

По времето на кредитния бум "Съгласие" е работила съвместно с ЦКБ, за да предлага банката по-добри условия, но само за хора, които вече са осигурени. Това обаче е прекратено, каза Марков. По неговите думи нарушенията при прехвърлянето са намалели значително в последните години, а оплаквания има най-често за нередности при заверяването на подписите.

Последното често става причина за прехвърляне в друга компания, без човек да разбере за това. Единият е с фалшифициране на подписа му в заявление, което някой подава вместо него. Макар да се изисква заверка от нотариус или кмет (за малките населени места), това не успява да спре нарушенията.

От комисията посочват това като един от най-честите поводи за жалби. Друг случай, досега обаче недоказан от проверки, е принудата от работодателя. Пенсионните компании отричат да имат каквито и да било договорки с работодатели и на теория нито те, нито компаниите имат механизъм да преместват служителите си.

На практика обаче това може да се случи просто със съвет на директора, след който много хора ще предпочетат да се преместят, вместо да рискуват да изгубят работата си.

Един от най-известните случаи за принудителни прехвърляния беше със служители на енергийния бос Христо Ковачки, който обаче така и не беше доказан от надзора и остана без последствия. Точно преди четири години трите най-големи пенсионни компании - "Доверие", "Алианц" и "Съгласие", подадоха жалби до КФН, в които посочиха, че на служители в "Брикел", "Атоменергоремонт" и ТЕЦ "Марица 3" (контрлирани от Ковачки) е оказан натиск да се преместят в наскоро създаденото тогава от Ковачки пенсионно дружество "Топлина".

Проверката така и не доведе до резултат, а много служители просто отказаха да подават жалби. КФН пази в тайна самоличността на хората, които подават жалби, но от надзора разказват за много случаи, когато вече прехвърлени към прокуратурата проверки са спрени. Причината – осигурените се отказват от изявленията си и си "спомнят", че всъщност са си подписали молбите за преместване.

Ако откриете, че сте преместен в друга осигурителна компания без ваше знание, оплакване се подава в Комисията за финансов надзор или направо до прокуратурата, тъй като това е престъпление по Наказателния кодекс. След това започва проверката – КФН обаче не може да проверява работодателя, а само пенсионните компании.

Интересно е обаче, че в последните години до КФН е подаден само един сигнал за принуда от работодател – и то от последните месеци, казаха от комисията.

През март миналата година нашумя и друга форма, с която пенсионни компании набират клиенти. Тогава ученици от Силистра се оплакаха, че служителки на "ING Пенсионно осигуряване" са дошли при тях с анкета и молба да я попълнят, за което да получат 5 лв. За да се оправдае плащането, е трябвало те да подпишат и трудови договори, които след това веднага се анулират.

Към договорите обаче е имало и молба за осигуряване в ING, която остава действаща. Тоест вие сте ученик на 17 години и сте се съгласили да се осигурявате в ING върху 5 лв. Макар след това договорът да е анулиран, осигуряването ви остава и когато след години започнете работа, вноските ви ще отиват във вече избраното пенсионно дружество. Тогава от ING се разграничиха от служителите си и казаха, че са е правено без тяхно знание.

За подобен случай разказа преди седмици и наша читателка от Видин, която пожела да остане анонимна. Тя започва работа на трудов договор скоро след като завършва висшето си образование и открива с изненада, че вече е "избрала" да се осигурява в "Алианц България".

Изборът е станал още докато е била студентка – по нейните думи тя никога не е работила на трудов договор и предполага, че някой е взел личните ѝ данни, осигурил я е за месец с минимална сума и след това бързо го е прекратил. В регистрите обаче тя фигурира като вече осигурена и преместването ще ѝ струва 20 лв.

Какво трябва да знаем за избора на фонд

- До три месеца след започване на първата работа на трудов договор трябва да си изберете универсален фонд. Ако не го направите, НОИ ще ви разпреди служебно

- Работодателят няма право да избира фонда ви. Той няма и начин, по който да го направи законно. Ако се сблъскате с подобен натиск, се оплачете в КФН и помолете да запазят анонимността ви.

- Две години след първоначалния избор можете да смените универсалния или професионалния си фонд. След това можете да го правите всяка година.

- Прехвърлянето не е безплатно – то струва 20 лв., които се удържат от личната ви сметка във фонда.

- Работодател, кредитен инспектор, осигурителен посредник или който и да е друг не може да ви кара да смените фонда си, без вие да го поискате. Смяна се прави само с молба, която се заверява от нотариус. В противен случай тя е недействителна.

Как се сменя фонд

Избирате новото дружество, в което искате да отидете, и подавате заявление до него.

Същинското прехвърляне става след края на всяко тримесечие, в което е подадено заявлението за задължителните фондове и след края на всеки месец за доброволните.

Най-късно до два месеца след горните срокове парите от партидата ви ще бъдат прехвърлени и от тях ще се удържи 20 лв. такса.

Промяна на универсален или професионален фонд може да се прави поне две години, а за доброволните – една, след като сте започнали осигуряване за втора пенсия. След това имате право да смените дружеството си веднъж в годината.

Промяната е безплатна само ако има вливане на пенсионната ви компания в друга или смяна в устава, която не е свързана с изисквания на нормативната база.

[Вестник Класа](#)

✓ Зависим 70% от вноса на суровини в енергетиката

http://www.klassa.bg/news/Read/article/170146_%D0%97%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D1%81%D0%B8%D0%BC+70%25+%D0%BE%D1%82+%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D1%81%D0%B0+%D0%BD%D0%B0+%D1%81%D1%83%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8+%D0%B2+%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D1%80%D0%B3%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%B0

България е зависима 70% от вноса на енергийни източници, каза министърът на икономиката, енергетиката и туризма Трайчо Трайков по време на заседанието на Парламентарната асамблея на НАТО край Варна, съобщи БТА. По-рано той откри ремонтирания от НЕК далекопровод „Галатея“, който аварира през юли 2010 г. и остави курорта „Слънчев бряг“ без ток.

Според Трайков страната ни трябва да диверсифицира енергийните си доставки, но не е лесно да се внасят суровини от държави, които не създават проблеми. Точно заради разнообразяването на източниците в момента се подготвя строителството на газови връзки с Гърция, Турция, Румъния и Сърбия, както и се очаква да бъде подписано споразумение за възможни доставки на американско ядрено гориво за АЕЦ „Козлодуй“. Обсъждат се също възможностите за доставки на компресиран природен газ от Азербайджан през Грузия и Черно море, добави министърът.

Според Трайков ядрената енергетика има място в енергийната стратегията на страната ни. За атомните централи е важно да има единни стандарти за безопасност както в ЕС, така и за граничните със съюза страни.

В момента 55% от произвеждания у нас ток идва от термични централи, 35 на сто е от АЕЦ, а останалата част е зелена енергия, включително от големите ВЕЦ-ове у нас. Според министъра през 2020 г. от вятърни централи ще се добиват 7% от енергията у нас, от ВЕЦ-овете 9 на сто, други 3% ще са от биомаса и само един процент ще е слънчева енергия.

Ден по-рано Трайков заяви, че по всяка вероятност ще трябва да се подготви нов договор за строежа на АЕЦ „Белене“. Анализите на финансовия консултант – банката HSBC, сочат, че това не е договор за централа, която трябва да работи на пазарен принцип. Това е контракт между две държави с осигурено финансиране и е ясно, че там ще текат едни пари, обясни Трайков. И добави, че е нереалистично да се очаква до началото на юни да се постигне окончателно споразумение с руската „Атомстройекспорт“ за АЕЦ „Белене“.

По повод намерението на американската „Уестингхаус“ да доставя свежо ядрено гориво за атомната ни централа край Козлодуй Трайков обясни, че държавата ще помогне на компанията да лицензира горивото си пред Агенцията за ядрено регулиране. Така дружеството ще може да участва в бъдещи търгове за доставка на гориво за АЕЦ-а. В Украйна по думите му в условията на конкуренция с американското гориво руската суровина за реакторите е поевтиняла три пъти. В следващите дни се очаква да има сделка между ЕВН и турската компания, правоприменик на „Джейлан холдинг“, за акциите на хидроенергийната каскада „Горна Арда“. Така австрийското дружество ще може официално да влезе в управлението на компанията. Вече е договорен и уставът на фирмата, според който ЕВН ще получи 70% дял в каскадата, а за НЕК ще останат 30 на сто. Очаква се проектът да е с мощност, два пъти по-голяма от хидровъзел „Цанков камък“, и на два пъти по-ниска цена.

ДКЕВР: Токът от когенерации поскъпва с 36 на сто

С 36,5% да се увеличи от 1 юли добавката за енергията, произведена от топлофикациите, предлага Държавната комисия за енергийно и водно регулиране. Така след месец всяко домакинство у нас ще плаща по 2,99 лв./мвтч за произведен ток чрез когенерации вместо досегашните 2,19 лв./мвтч. Комисията планира да увеличи и добавката за зелена енергия с 13,86% и тя вече ще струва 3,45 лв./мвтч. С близо 2,6%, или по 74,10 лв./мвтч, ще бъде по-скъп и токът, който ще продава НЕК от юли, сочат разчетите на регулатора.

С 27,2% до 6,99 лв./мвтч се намалява цената за достъп до мрежата, която се заплаща на Електроенергийния системен оператор. Енергията, която произвежда АЕЦ „Козлодуй“, остава без промяна за следващата една година, както и токът от ТЕЦ „Енел Марица-изток 3“, ТЕЦ „Марица-изток 2“ и новата ТЕЦ „АЕС Гълъбово“, която ще заработи до дни. С над 18% до 83,59 лв./мвтч поскъпва токът от ТЕЦ-Варна, собственост на чешката ЧЕЗ. За ТЕЦ-Бобов дол увеличението на тока е минимално, а енергията за ТЕЦ „Марица 3“- Димитровград се повишава със 7 на сто.

Най-скъпа за бита остава енергията за клиентите на дружеството Е.ОН в Североизточна България. Там ще се плаща по 18,5 ст./квтч с ДДС, а увеличението е основно за нощната енергия. Абонатите на ЕВН в югоизточната част на страната ще плащат от юли по 17,8 ст./квтч с ДДС. Най-евтина ще бъде енергията, която доставя ЧЕЗ в Западна България – по 17,6 ст./квтч с ДДС.

✓ **58% от шефовете на фирми са "за" персоналът да има акции и глас**

<http://www.segabg.com/online/new/articlenew.asp?issueid=9281§ionid=3&id=0000603>

Повечето мениджъри на големи фирми в България приемат за нормално и полезно служители и работници да участват в собствеността и взимането на решения. Това показва проучване на Института за икономически изследвания на БАН. 58% от бордовете и управителните съвети на анкетираните компании са "за" персоналът да има акции и да се включва в общите събрания. Само 12% от директорите не одобряват тази идея, а 30% нямат ясно мнение.

Анкетирани са 150 дружества, търгувани на фондовата борса. Те са средно с 220 души персонал, а в управителните им тела има 3-4 кресла, което показва, че се стремят към икономично управление, обясни Пламен Чипев.

67% от фирмите са наблегнали на обучения на хората си дори по време на кризата, показва проучването. И повечето предприятия спазват нормите за добри условия на работните места. 114 от 150 се оказват изрядни в това отношение - без актове след проверките на инспекторите по труда. 53 от компаниите осигуряват транспорта на своя персонал, 51 поемат харчове за храна, 20 осигуряват почивките на хората си, а 3 спонсорират разходите на свои кадри за детска градина.

Митко Димитров, шеф на института, обясни, че целта на изследването е да открие добрите практики на корпоративно управление. Той подчерта, че на българските компании им куца защитата на дребните акционери, което е проблем и на правосъдната система. Авторите на изследването посочват, че у нас акционерите в публичните компании са доста пасивни при вземане на стратегически решения и рядко търсят отговорност за накърнени интереси. През последните 3 години само в 5 фирми някой от собствениците е оспорил в съда решение на общото събрание или е атакувал действията на мениджърите.

Вестник Новинар

[Вестник Новинар](#)

✓ **Нивото на безработица – строго секретно**

http://novinar.bg/news/nivoto-na-bezrabotitca--strogo-sekretno_MzU4OTs0.html

Ако сте го закъсали много със здравето и ви се налага да обиколите безброй лекарски кабинети, все се намира по някой доктор, който е твърде оптимистичен за вашето бъдеще. Съвсем по човешки вие се вкопчвате именно в мнението на този лекар с положително виждане за нещата и живота. Теглите майната на всички други специалисти и чакате да се сбъдне прогнозата на станалия ви любимец медик.

След година и половина безмислостна борба с безработицата социалният министър Тотю Младенов се опита да се превърне в герой на всички останали без прехрана, действайки именно като лекаря оптимист. Поради съмнителните резултати в опита да се овладее този негативен ефект от кризата, той се опита да внуши на хората, че липсата на работни места е просто една илюзия и процентът на безработицата се топи като сняг на слънце.

Миналата седмица Младенов съвсем отговорно оспори данните на Националния статистически институт, според които безработицата за първите три месеца на тази година е 12 на сто. Според социалния министър тя възлиза на има няма 9%. Той подкрепи твърденията си с прогноза, че тя ще продължи да спада. От изказването на Младенов останахме с впечатление, че служителите на Агенцията по заетостта са си сбъркали професията, и вместо блестящи статистики са станали служители със социална насоченост. По думите на министъра те така зорко следят притока на безработни в бюрата по труда, че техните данни са къде-къде по-надеждни от тези на НСИ. Нищо, че хората от института се занимават от години с изследване на подобни явления.

С удоволствие бихме повярвали на думите на министъра, тъй като на никого не е изгодно безработните у нас да се множат с всяка изминала секунда. Странно е обаче как наблюденията на НСИ, правени по една и съща методика, получават изменчива подкрепа от страна на политиците. Ако данните показват положителни тенденции, статистическият институт се превръща в първо другарче на правителството. В случай, че не угодят обаче на очакванията на кабинета, служителите на НСИ стават шарлатани и се приемат на равна нога с разни нумеролози и създатели на хороскопи.

В такава ситуация може да предложим на социалния министър да предприеме инициатива, с която за чувствителни явления като безработица, бедност и т.н. изследванията да се възлагат на независими, но с оптимистична настройка специалисти. С подобна длъжностна характеристика явно са служителите на Агенцията по заетостта. От една страна те имат интерес да отчетат добър ръст на новонаетите на пазара на труда. Така те получават потупване по рамото от представителите на най-високите етажи на властта. Друг е въпросът дали поради мързел или с чисто възпитателна цел социалните пчелички сиктирдосват с лека ръка хората, които са просрочили с пет минути момента, в който трябва да се подпишат в съветното бюро по труда.

Така тези хора от една страна не тормозят добрите държавни служители, а от друга отпадат от черната статистика на останалите извън пазара на труда и подбутват положителната тенденция за спада на безработицата. Може и да грешим за начините на работа на служителите на Агенцията по заетостта. Все пак е възможно в късните часове на денонощието те да обикалят по тъмните улици и да разпитват всеки срещнат дали е работил в последните месеци. В този случай наистина бихме повярвали в статистиката на държавните служители. Защото всички сме наясно, че дори и данните на НСИ са завидно оптимистични.

Наясно сме, че има твърде много хора, които не виждат смисъл да търсят работа с помощта на институциите. Други пък, като представителите на малцинствата например, дори не знаят механизма, по който могат да се възползват от помощта

на бюрата по труда. Някои пък просто просят на улицата, но може би за статистиката това също се брои за трудова заетост. Поради което е отговорност на Инспекцията по труда.

Целият спор около процента на безработицата всъщност е незначителен. За хората, които се опитват да намерят начин как да изкарат прехраната си или за тези, които всеки ден се чудят нали няма да останат без работа, разликата от три процента в нивото да безработицата няма никакво значение. Нещото, което ги интересува е къде са наистина адекватните мерки за създаване на работни места, защото с броене на наетите и незаетите нещата никак не се променят.

news.bg

✓ **Дянков ще намери пари за ръст на заплатите, убеден Т. Младенов**

http://news.ibox.bg/news/id_842191851

От 1 юли ще има **увеличение на пенсиите и заплатите**. Това обяви пред TV7 министърът на труда и социалната политика **Тотю Младенов**. Решението за индексването ще бъде взето по време на **Тристранния съвет за социално партньорство**, който ще се проведе между 15 и 20 юни, уточни той.

270 лв. ще стане минималната заплата, а пенсиите ще се вдигнат еднократно, стана ясно от думите му. Ние настояваме да има **компенсиране на доходите** най-вече за нискодоходните групи, категоричен бе социалният министър. Според него финансист номер едно Симеон Дянков **ще намери необходимите средства** за това.

Той категорично отрече, че увеличението е предизборно. **Изборите нямат нищо общо с това. От доста времетраехме пресечна точка между финансовите възможности и желанието ни за увеличение**, коментира Младенов.

Социалният министър изтъкна, че то ще се случи на **база преизпълнение на приходите**. Всичко зависи от това какви ще бъдат **размерите от бюджета за полугодieto**, обясни Младенов.

По думите му трябва да се търсят **таква финансовополитики**, които ще позволят **увеличаване на заетостта**. **Вече има отрасли, които излизат от кризата, като металургията, фармацевцията и дървообработващата промишленост. Най-сериозно търсене на работна ръка имало в сферата на услугите**, изтъкна Тотю Младенов.

Социалният министър **упрекна лидера на БСП Сергей Станишев**, че спекулира с данните за безработицата и изтъкна, че в рамките на кризата за пръв път безработицата пада под 9%, похвали се Младенов.

Само през април са били преведени забавени работни заплати **настойност 6 милиона лева**, след като контролът върху некоректните фирми от инспекцията по труда беше затегнат, изтъкна още социалният министър.

Вицепрезидентът на КТ „Подкрепа“ **Димитър Манолов** заяви от своя страна, че е „**умерен циник**“ по темата за увеличението на доходите. Той се обяви и за закриването на професията „**социално слаб**“, като бъдат променени границите между минимална работна заплата и социалните помощи.

Димитър Манолов предупреди и за опасността универсалните пенсионни фондове да не могат да изплащат пенсия и то **самослед 9 години**, когато се очакват да се пенсионират първите жени по тази схема, които са родени през 1960 година. Министър Младенов се съгласи, че трябва да има дискусия относно втория и третия стълб на пенсиониране.

Припомняме, в последните месеци той настоява за **ръст на минималното възнаграждение от 30 лева**, като по този начин **то ще достигне 270 лв.** В същото време обаче финансовият министър е **скептик за подобно увеличение** и дори наскоро изиска Младенов да **намери пари**, ако иска реализиране на идеята си за **минималните доходи**.

Публикации за борбата със сивия бизнес

[Вестник Дневник](#)

✓ **Проучване на "Ърнст енд Янг": Европейските компании нехаят за корупцията и измамите**

http://www.dnevnik.bg/sviat/2011/05/29/1096945_prouchvane_na_urnst_end_iang_evropeiskite_kompanii/

Годишното проучване на "Ърнст енд Янг" сред големи европейски компании за нагласите към корупцията и измамите показва, че над една трета от анкетираните служители са готови да предложат пари, подаръци или да платят за забавления в името на това да спечелят определена сделка.

Почти половината служители не са и чували компанията им да има никакви мерки за борба с корупцията. Всяка десета изобщо няма такъв план.

Според разпространеното през май в Лондон проучване най-склонни да предложат подкупи са служителите в Гърция (44%) и Русия (39%), а най-малко - тези в Норвегия (6%). Интервютата са направени през първите два месеца на 2011 г. сред 2365 служители в 25 държави на всички равнища - от заводските цехове до кабинетите на началниците.

Компаниите им са листвани на борсата, мултинационални или с над хиляда служители. България единствена от новите членове на ЕС не е включена, но пък интервютата са направени в Хърватия, Русия, Украйна и Турция.

Като цяло две трети смятат, че даването и получаването на подкупи е масово разпространено в страните им и средно 40% (33% в Западна и 49% в Източна Европа) казват, че проблемът се е влошил през последните две години заради глобалната криза.

Анализаторите на "Ърнст енд Янг" наблюдават любопитно разминаване в мнението, че корупцията е масова в държавата (62%) и че е повсеместна в техния сектор (28%). Тази сериозна разлика вероятно разкрива, че анкетираните са прекалено оптимисти за размера на корупцията в техния сегмент от икономиката. Едно от възможните обяснения е, че медиите отразяват предимно шумни случаи на корупция по върховете на властта, но рядко разказват какво става не ниските етажи на властта и икономиката.

ВИНАТА НА НАЧАЛНИЦИТЕ

Резултатите показват, че според служителите техните ръководители не са ефективни в борбата с корупционните практики. Нещо повече - една четвърт от отговорилите казват, че не вярват, че началниците им се държат етично.

Почти 60% посочват, че очакват ръководството да си затваря очите за някои неща в името на това да постигне поставените задачи.

Сред мениджърския състав този дял е около 50%. Притеснителното е, че малцина правят разлика между това да погазиш морала в името на оцеляването на бизнеса и приемането на подкупите като нормална практика, когато рисковете за съществуване на компанията са преминали.

"Заклученията ни би трябвало да предизвикат тревога сред директорите в европейските компании. Нехайството по отношение на измамите, подкупите и корупцията в комбинация със съкращаването на разходите създава допълнителен риск", коментира Дейвид Стулб от "Ърнст енд Янг" в официалното съобщение за анкетата.

Много компании трябва да сторят доста повече за създаване на среда на нетърпимост към корупцията, препоръчват от "Ърнст енд Янг". Персоналът не знае почти нищо по тази тема, около 80% не са били информирани и обучавани, половината смятат, че антикорупционните мерки при тях се спазват, 45% - че мерките са адекватни, и 43% не знаят към кого точно да се обърнат, ако забележат нарушение.

Само една трета смятат, че антикорупционната политика на компанията съдържа ясни инструкции и правила, и също толкова признават, че едва ли един план ще промени поведението на колегите им. Фактът, че всеки четвърти член на управителен съвет твърди, че "трябва повече гъвкавост към местните изисквания", вече е повод за притеснение. Разбивката по държави също носи тревожни резултати. Само 26% от служителите във Великобритания и под 20% в страни като Франция и Германия са били обучавани за борба с корупцията. В същото време е очевидно, че персоналът смята, че ръководството трябва да създаде и прилага антикорупционни мерки - цели 75% смятат, че членовете на бордовете трябва да са лично отговорни за случаите на измама, даване и получаване на подкупи в компанията.

ПОВЕЧЕ НАДЗОР И НАКАЗАНИЯ

Разочарованието на служителите от техните ръководители си личи и в утрояването от 13% през 2009 г. на 45% в наши дни на хората, призоваващи за повече надзор от регулаторните органи. 77% от анкетираният искат регулаторите да сторят повече за намаляване на рисковете от корпоративни измами и корупция и най-силните гласове за това се чуват от страните, пострадали най-тежко от финансовата криза.

Над 80% от анкетираният в Португалия, Ирландия, Испания и Гърция биха искали засилен контрол. На този фон от другата страна на Атлантика през 2010 г. са били наложени рекорден брой санкции за корупция в корпорациите и с плащането на стотици милиони долари бяха уредени извънсъдебно седем от десетте най-големи досега преследвания за измами и корупция в историята на САЩ, засягащи и компании с централи извън страната.

Анкетата в Европа пък показва още, че според 68% регулаторите не искат или не са ефективни в преследването на корупция. Обяснението на анкетираният е, че според 53% от тях корупцията просто е прекалено масова, за да бъде преборена, 30% - че регулаторите нямат достатъчно законови лостове (но 70% не виждат как нови регулаторни закони ще повлияят на икономическия растеж), а 28% - че не им достигат ресурси.

В момент, когато в Европа се съкращават бюджетни разходи, ситуацията с регулаторите ще става още по-лоша, посочват от "Ърнст енд Янг". В същото време има и други средства за борба, като например законът "Дод-Франк" от 2010 г. в САЩ. Съгласно него информатор от която и да е държава, разкрил подозрително поведение на американска публична компания, може при определени случаи да получи като парична награда 30% от всяка свързана със случая глоба в размер над 1 милион долара.

Външният натиск от закони и регулатори не е единственият стимул за повече чистота в деловите отношения. Според анкетата 57% казват, че некорумпираната компания има пряка търговска изгода от тази си репутация, защото другите предпочитат да работят за нея или с нея. От анкетираният 45% отговарят, че не искат да са служители на компания, въввлечена в шумен корупционен процес, а 53% не искат да работят с корумпирани доставчици или партньори.

"Европейските компании трябва да се пробудят от резултатите на това проучване. Намаляващото внимание към мерките срещу корупцията и продължаващото толериране на неетично поведение неизбежно увеличават рисковете от измами, рушветчийство и корупция. Енергичните усилия в тази посока спешно трябва да станат приоритет на ръководството и бордовете на директорите, включително защото ще бъде прието добре от служителите и акционерите", казва в заключение Дейвид Стулб.

КАК СЕ НАВЛИЗА НА НОВ ПАЗАР

Една трета от анкетираният сочат, че навлизането на нов пазар носи рискове за компанията им от корупция. Как се прави предварителна оценка на този риск:

- доколко ще има контакт с властите (обществени поръчки, разрешителни и т.н.)
- кое на новия пазар се смята за приемливо и как то съответства на международните норми (настаняване, пътни разходи, подаръци и забавления)
- нужни ли са посредници за вършенето на бизнес и печеленето на договори
- при оценка на посредници/консултанти: репутацията им, ръководна и управленска структура, вътрешен контрол, одитни практики (може да се окаже, че вие плащате подкуп, без да знаете)
- организационни нужди за правене на бизнес и подробна информация какви точно са те.

ПРОБЛЕМИТЕ С ГЕРМАНИЯ

Германия често е сочена като пример за борба с корупцията. През 2010 г. 71 фирми и лица са наказани за даване на подкупи в чужбина. По данни на ОИСР в САЩ броят им е 102, в Италия - 39, във Великобритания - 5. В същото време корпорации като "Сименс" бяха обект на огромни корупционни скандали в Европа, а малко германски компании

прилагат антикорупционни практики.

- едва 50% от анкетираните от "Ърнст енд Янг" германски фирми имат кодекс за корпоративно поведение и политики срещу корупцията - под 25% казват, че в компаниите им има обучение за борба с корупцията, и едва 15% - че са минали такъв курс.

- по-малко от 50% смятат, че има ясни наказания за подобно нарушение

- за 44% от анкетираните германци етичното поведение играе някаква важна роля в оценката на това как си вършат работата

- по-малко от половината германски респонденти са на мнение, че бизнесът ще спечели от етичното поведение

ЗАЩО РАСТЕ КОРУПЦИЯТА В КОМПАНИИТЕ

- битката с конкуренцията е изострена заради продължаващата криза

- мнозина буквално се борят за оцеляване заради икономическа и политическа нестабилност

- все по-трудно се спазват трите фундаментални източника на растеж:

навлизане в нови пазари, създаване на нови продукти или услуги,

развитие на нови умения с цел предлагане на по-добри или по-евтини продукти.

- основен приоритет на бизнеса си остава съкращаването на разходи